

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vilákre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, január 25.

A börze háboruja.

Ha a villámossággal terhes levegőből viharra közelgetetünk, a népek és társadalmak érdekkonfliktusai társadalmi viharokra lehetünk elkészülve. Különösen két társadalmi érdek emelkedik ki a többi közül: a pénz és gazdagság és a munka és szegénység érdeke. A pénz és gazdagság, tehát a plutokrácia segédhadaival: a merkantilizmus, börzék, kartellek és más a népeket megnyomorító hasonló szövetségeivel és a becsületes munka a megélni nem bíró szegénység, vannak felvonulóban, hogy egymással az élet-halál harcot megvívják.

Ez a két érdek már régen megküzdött egymásnak az ultimátumot. És nem vélünk csalódnani, ha azt mondjuk, hogy a most folyó angol-búr háború már ennek az élet-halál harcnak az előrsi összeliődése.

Mert hiszen a francziáknál szálló ige az a mondás, hogy a délafrikai háború »a börze háboruja a búrok ellen.« De maga Kitchener lord sem átalotta kimondani, hogy ez a véres háború »egy börze-klikk érdekében vivatik.«

A világalgó angolok, kik gyarmataiknak legnagyobb részét, ravaszsággal, pénzzel és pálinkával szerezték, rávetették kapzsi szemüket a búrok aranybányáira és gyémánt mezőire. A plutokrácia mákvirágjai között nagy számmal vannak Angliában a gyapjus zsákokon ülő lord urak is és mint a legujabb leleplezések szelöltetik, maga Chamberlain miniszter is ezek közé tartozik; nem csoda tehát,

hogy az országot a minden emberi jogot és igazságot arcul csapó búr háborúba belegratták.

Az a kérdés: miképpen fog ez a jogtalan és embertelen háború végződni? Ha a búrok megvédelmezik országukat az angol invázió ellen; (mert hiszen idáigi fényes győzelmeik az angol preziszt már is tönkre tették, tehát csakis országukból az angoloknak teljes kiűzéséről lehet szó) nem lesz-e ez jeladás arra nézve, hogy a merkantilizmus rablóvárai ellen a harcot a becsületes munka másutt is megkezdje?

Ha ezen ádáz harc az egész vonalon megkezdődik: hová fog ez vezetni, ki mondhatná meg: mily véres áldozatokkal fog ez járni és minő társadalmi formációk keletkezhetnek belőle? A munka embereinél van az erő; tehát több esélye van annak, hogy ez fogja győzni, mint a hazátlan plutokrácia.

Mivel pedig ezen harc kitérését minden józan eszű ember méltán perhorezkálja, tehát okosabbat nem tehetnének az angolok, mintha ezen igazságtalan háborút a búrok teljes függetlenségének biztosításával és hadi költségeinek teljes megtérítésével, becsületes béke megkötése által — megszüntetnék . . . Ha ezt megtenni nem engedi az angol gőg és kapzsiság: helyén való lenne a nagyhatalmak közbeszólása; mert midőn a szomszéd háza ég: okos dolog vigyázni a magunkéra. De ezen felül is: jó lesz résen állani a kormányoknak, hogy a szivtelen plutokrácia rablóváraiból kiki rohanó rablóbandák börze, kartell s másféle harcosai által, a becsületes munkából élő népet ne fosztogattassák; mert ennek — jó vége nem leszen! Mert a béketűrő nép

látván, hogy terményeit a börzék kényükdüvek szerint elértéktelenítik az átkozott papiros buzával; fogyasztó szereit megdrágítják kartellekkel: türelmének könnyen vége szakadhat.

K—y.

A képviselőház munkarendje.

A pénzügyi bizottság ma befejezte a költségvetés tárgyalását. A bizottság mai ülésén hitelesítették a jelentés szövegét és elfogadták a miniszterelnök jelentését a pekingi, tokiói és csetinjei követségi paloták építéséről, továbbá az 1897. és 1898. évi közösügyi kiadásokra Magyarország részéről pótlólag fizetendő összegekről szóló törvényjavaslatot. A bizottságnak a költségvetésről szóló jelentését a Ház holnapi ülésén fogják benyújtani. Ezen az ülésen a Ház csak a legközelebbi ülés napirendjét fogja megállapítani. A Ház legközelebbi ülése hétfőn lesz, a melyen a kereskedelmi miniszternek az ipari kedvezményekről szóló törvényjavaslatát fogják tárgyalni. A költségvetés általános tárgyalása február 1-én kezdődik.

Az osztrák bonyodalom.

Ausztriában a helyzet még mindig nem tisztul. A Körber-minisztérium békítési akciója elé újabb nehézség torlódik, az nevezetesen, hogy a német pártok maguk között is egyenetlenkedni kezdenek. A német baloldal hat pártfőredéből áll. Ezeknek egyike, a Wolf-Schönerer-párt, már eleve ki van zárva minden közös tárgyalásból vagy akcióból. A többi öt frakciónak van egy közös szervezete: a klubelnökök értekezlete az »Obmänner Conference.« Legujabban a haladó-párt és a ketesztény-szociálisták pártja tűzött össze. A német haladó-párt a bécsi polgárok választói jogának megváltoztatásáról tett előterjesztést a kormány-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az idealizmus példája.

Irta: Hantke Emil.

Az idő jóval túlhaladta már az éjfélt. Sápadt, szintelen arczzal bámultak a gázlángok vakító fényébe, de a kínos csendet nem tudta egyik sem megtörni.

A patikus mint egy automata nyult a kis öblös, pirosszinű, kurta nyaku üveghez és töltött a poharakba, a melyek a nélkül is majdnem tele voltak.

— Igyunk fiúk a ki mindene van, hát busulni ültünk ide össze!

— Igazán nem is tudom, minek kezdett ez a Jóska, most bölcselkedni. Ha van neki nézete, nekem is van és ha ő küzd és érvel a magáé mellett, én sem hagyom a magamét.

— De megengedsz Ferikém, a te nézeted ha nem is avult, de most, ebben a felvilágosodott és modern életben nevétséges.

— Hát tartásatok annak! De én szentül megvagyok győződve és hiszem is, hogy akadnak még többen, a kik készek azt állítani, hogy van idealis . . . vagy mondjuk te szerinted platói szerelem.

— Csakis így. Mert abba a meghatározásba, a mit én állítottam fel az idealis szerelemről,

te nem akarsz bele menni. A te állításod már véglet, szélsőség . . . az ugy nevezett platonizmus.

— Na majd mindjárt meglátjuk! Először is legyünk tisztába azzal, mi az idealizmus? Szerintem az igaz, szép és jó keresése. Ha ez a három tulajdonság oly harmoniában van együtt, hogy azokért már tudunk lelkesedni is, ez a lelkesedés már eszme, ez az eszme pedig egy érzékfeletti valami, . . . a mit én, idealizmusnak hívok.

— Tehát az idealizmus az érzékfeletti eszmékért való lelkesedés?

— Az. Már most ha az én összes mindenségemet egyetlen egy lényben akarom összpontosítani és ezt a lényt oly magas piedesztálra helyezni, a hol mént legyen minden földi salaktól . . .

— Ez lenne az idealis . . . azaz platói szerelem. Nahát . . . elhiszem, hogy képes vagy érzelmedet ennyire magasztosakká alakítani; de nem hiszem, hogy akadnál lényre, a ki megérdemelné, hogy benne feltaláld e viládon létező mindenségedet.

— Ha te így beszélsz ez csak azt mutatja, hogy te szerelmedben csak a benned feltámadt érzelmeidet akarod elfojtani . . .

— De hogy elfojtani . . . Ellenkezőleg. Hogy ha annak az édes lánynak biborajkán kacaj zendül, suttogás kél, s a szivem lángol

szemei tűzénél; és midőn arca pirban ég, midőn lágy suttogó szavakkal mondja azt az egy szót: igen . . .

— Akkor te arra gondolsz, hogy éljünk az alkalommal . . .

— Nem. Hanem arra, hogy ember vagyok. Mert mikor kiömlik szivembe az érzelmek árja, akkor tovaszáll előlem minden a mi összefügg a föld sarával. Akkor képzeletem az égbe röpkül, az ég felé szárnyal . . .

— De hisz az én malmomra hajtod a vizet!

— Dehogyan! A te szentimentális érzelmed állandó, az enyém pedig . . . csak a helyzet pillanatában tartó.

— Na várj csak! Egy kis históriát, mely épp velem esett meg, fogok elmondani.

Nincs két hónapja sem, hogy egy képes levelező lapot kaptam. Ez volt rá írva:

Édes jó uram!

Ha nem lenne terhére, irjon az alulírt-nak, hogy hajlandó vele levelező lap cserébe lépni.

Erdélyi szöke.

Poste restante.

Az irás nő irás volt, hát rögtön feleltem. Együttal megkérdeztem tőle, mikép jutok abba a szerencsébe, hogy éppen engem szólít fel cserére.

A kedves válasz nem soká késett.

nak. Ennek az előterjesztésnek az éle természetesen a keresztény szociálisták ellen irányult. Luegerék viszont tiltakoztak a haladó-párt eme lépése ellen és maguk részéről viszont az ő gazdasági reformterveik végrehajtását sürgetik, a melyek ellen természetesen a haladó-pártiak fognak tiltakozni. Ha a németek egymás közt már most összevesznek és már most igyekeznek a maguk parciális követeléseiknek érvényt szerezni, akkor igazán bajos lesz a cseh-német kiegyezést megcsinálni.

ORSZÁGGYÜLES.

A főrendiház ülése.

Budapest, január 25.

A főrendiház ma tartotta ebben az esztendőben első ülését, báró Vay Béla elnöklete alatt. Az esős idő következtében a méltóságos Ház tagjai nagyon gyér számban jelentek meg, mindössze 42-en voltak. Ha még három főrend hiányzott volna, a Ház nem lett volna határozatképes.

Az elnök mindenekelőtt kegyeletes szavakkal elparentálta a főrendiház két elhalálozott tagját: gróf Batthyányi Gézát és gróf Szirmai Alfrédet. Azután az elnöki előterjesztések hosszú sora következett és csak azután tértek át a napirendre: a véderő-provizóriumról szóló törvényjavaslat tárgyalására.

A jegyző báró Prónay Dezsőt hívta fel szólásra.

A függetlenségi párt egyetlen képviselője a főrendiházban bár nyugodt és méltóságos hangú, de minden ízében hazafias beszédben bírálta a javaslatokat és panaszkolta fel azokat a sérelmeket, melyeket a katonai körök a múltban és a jelenben a magyar nemzet ellen elkövettek.

Azzal kezdte, hogy ez ideiglenes javaslatra az osztrák viszonyok alakulása következtében van szükség és azért foglalkoznia kell ezekkel a viszonyokkal, mert ezek nálunk is éreztetik mindinkább romboló hatásukat. Az 1867-iki kiegyezés azon az alapgondolaton épült fel, hogy Ausztriában a németeké, Magyarországon a magyaroké a hegemonia. Ez volt a dualizmus alapja. A németek Ausztriában elvesztették hegemoniájukat, évek óta harcolnak elvesztett

jogaikért és ezáltal a dualizmus válságba került.

Nálunk pedig éppen ennek következtében a 67-ben szerzett jogok terén is visszafejlődés mutatkozik. A magyar nyelv használatát a közös hadseregben még az eddiginél is jobban megszorították. Eddig szabad volt a tartalékos katonáknak az ellenőrzési szemléken magyarul jelentkezni. Most ezt büntetés terhe alatt megtiltották. Magyar fiukat a magyar állam területén börtönbe csuknak azért, mert magyarul beszélnek. Ez visszás állapot, melynek jellemzésére hiába keres elég erős kifejezést a parlamentáris szótárban. Mit érnek a mi kultúrterekvéseink, óvodák, iskolák, egyesületek ha egy román fiut becsuknak, a miért magyarul jelentkezett és ez a büntetésből való félelmében öngyilkossá lett. A lótenyésztés nem közönség és a magyar állam ménésbirtokain mégis a közös hadsereg méneskari katonái végzik a szolgálatot. A hadsereg létszámának felemelését tervezik. Emeljék fel a honvédség létszámát, csökkentsék a közös hadsereget és így készítsék elő az önálló magyar hadsereget.

Több szónok nem lévén feljegyezve, elnök a vitát bezárja.

Fejérváry Géza honvédelmi miniszter állt most fel, hogy Prónay támadására válaszolt.

A miniszter beszéde után a két javaslatot általánosságban és részleteiben elfogadták.

Délafrikai háború.

A tegnapi nap legérdekesebb eseménye a »Frankfurter Zeitung«-nak egy lourenco-marquezi magántávirata, a mely szerint az angolok 30.000 emberrel kétségbeejtő kísérletet tettek a búrok Tugelamenti pozícióinak elfoglalására. Heves tüzelés fejlődött ki. Háromszor kísérelték meg az angol ezredek mindig új csapatokkal megerősítve a búrok hadállásainak rohammal való bevetését. A búrok Burker és Mayer tábornokok vezetése alatt mindannyiszor visszaverték a támadásokat. A 10 órán át tartó gyilkos csatának az volt az eredménye, hogy az angol egészségügyi csapatoknak óriási munkájuk volt, míg halottjaikat eltakarították.

Mai tudósításaink a következők:

A feltartóztatott angolok.

London, jan. 25. Most reggel háromnegyed 9 órakor, mikor ezt a sürgönnyt feladom, még mindig nincsen hír, hogy miképpen végződött Buller támadása. A lapok szemére vetik a hadügy-miniszteriumnak, hogy minek adta közre a csonka hirt a keddi éjjeli támadásról. Most egész Anglia kinos, lázas várakozásban van. — A »Times« levelezője, a ki Warren tábornok seregénél van, azt jelenti, hogy a harc a búrok ellen éjjel-nappal szakadatlanul tart, de nem érnek el sokat, noha nehéz ütegek dolgoznak. Az angolok a sikon állanak, míg a búrok a hegytetőn vannak. Egy tiszt egy dombon áll és minden egyes lövés hatásáról beszámol. A búrok most még ugylátszik több ágyúval rendelkeznek, mint előbb; harczvonaluk a Dra-chenbergből (Sárkányhegy) egészen a Tugela partjáig terjed hosszú erősített vonalban.

London, jan. 25. A Reuter-ügynökségnek jelentik Spearmans Kampból tegnap esti kelettel: a korán reggel erősebb puskatüz hallatszott mint ezelőtt bármikor. A búrok visszavonultak a Crest-halomról, a melyet az angol gyalogság szállt meg. A búrok egy kötöltés mögött kerestek menedéket. Ebben az állásban több óra hosszat maradtak. Délután teljes visszavonulásban lehetett őket látni. Egy hegynyíláson átfutottak, mialatt az angolok shrapneleket és lidit-gránátokat szórtak rájuk. Az angol csapatok egy kötöltés fedezete alatt foglaltak állást. Az angolok mai vesztesége csekély.

London, jan. 25. A Daily Mailnak jelentik Lourenco-Marquezből 24-iki kelettel: Ma reggel minden utasnak, a ki Transzválba készült, a portugál kormány parancsára megtagadták az elutazásra való engedélyt.

— Ismeri nevemet a lapokban megjelent dolgozataimról. És azokból olyan embernek ismeri fel a szerzőt, a milyennek ő lelki világában maga elé állítja a férfit.

Persze én rögtön siettem ebben a nézetében megerősíteni és többször irtam neki elveimről, a melyekre ő, az ártatlan leány szívüde himporába meritett érzelmektől áradó válaszokat irt.

Nem telt bele egy hónap már így szövegetek egymást:

— Drága Ilonkám.

— Édes Ferikém.

— Na most én is mondok valamit — szólt közbe Jóska. — Pascalnak a mondása jut eszembe: »Nincs olyan okos ember a kit a szerelem meg nem bolondította; de nem okos az, a ki nem szerelmes.« — Hát azt, hogy tudtad meg, hogy Ilonka?

— Ő maga irta meg.

Felfedezem inkognitómat, hogy ha akar kérdezősködjék utánam; evvel is meg akarom mutatni, hogy mennyire bizom magában.

— És te persze? . . .

— Én persze nem kutattam.

A véletlen vezetett rá, hogy megtudjam kilétét. Uri család egyetlen 17 éves leánya . . .

— Hallod-e Feri, hisz ez nagyszerű . . .

— Annnyiban nagyszerű, hogy bárkinek is oda merem kiáltani, hogy félre a hazug álokkodással, szerelem csak egy van és az az ideális, platói szerelem!

— Kötöndön beszélsz! Hanem sok levelező lapot kell elpocsékolnotok, hogy ezt mind elmondjátok egymásnak.

— Már abba maradt! . . . Most már leveleket váltunk egymással.

— Te, hátha csunya az a leány!?

— Csunya? Nem tudom! Annyit tudok, hogy még soha sem láttam, de minden gondolatom, minden cselekedetem az ő nevével van eltelve. Ha vannak még muzsái a költői lelkű embereknek, úgy van nekem is és a muzsám neve: Ilonka.

— Hát igyunk az Ilonka muzsa egészségére — szólalt fel a patikus is.

— Látod ennek van a legértelmesebb fel-fogása — mondá Jóska a pislogó patikusra czélozva. Fogadni mernék, hogy nincs egyéb nézete neki a nőkről csak az, hogy nem minden asszony harap a tiltott fa gyümölcsébe, de valamennyi kíváncsi az izére. És magát képzei a kíváncsiság okozójának.

— Ki látott olyan embereket mint ti? Itt bölcsekedtek egész éjszaka, az ital meg szinte párolog unalmában. Nem ér az így semmit. Aztán miféle lányról beszéltek? Nem Izsap-Telekre való?

— Én nem tudom, csak annyit, hogy Ilonkának hívják!

— Tudjátok mit? — Ez a kábitó füst és butító levegő nekem már kezd ártani. Igyuk ki a borunkat és menjünk!

— Hát inkább, mint üljünk itt hiában!

— Öreg, szólott a patikushoz Feri — hát ismerős vagy te Izsap-Teleken?

— Hát hogyne, mikor a sógorom ott lakik!

— Igen! kezdett Jóska figyelni, — akkor . . . de hisz nem ismerem senkit, talán Feri inkább . . .

— Igen majd én! . . . Hát ismered Cserpes Ilonkát?

— Hahaha! Ejnye be jó, hisz a sógorom lánya! Ha ha!

— Na akkor beszélj! milyen lány sürgeti Jóska.

— Hát nem akarok dicsekedni, de mondhatom, hogy nem csunya lány . . . csak pupos szegény.

A Feri tulvilág fényben égő és egész átszellemült arca egyszerre nagyot nyult erre a kijelentésre. Az édes öröm helyét egyszerre a bus lemondás és rezignáció foglalták el.

— Pinczér fizetek! — ennyit tudott csak szólani és csak a szabad levegőn jött némileg magához.

Szóltanul ballagot haza felé.

Elválásnál azonban Jóska meg nem állhatta, hogy oda ne szóljon Ferinek:

— Látod milyen a telepathia! Most már értem, hogy egy idő óta a te dolgozataid méltó olyan puposak.

A búrok nagy csatavesztése.

London, jan. 25. A Reuter-ügynökség jelenti, hogy Warren tábornok csapatai kedden éjjel véres rohammal bevették *Spions-Cop-ot*, a búrok egyik legerősebb megszállt sziklás hegyét, mely a felső Tugela síkságát uralja. A búrok futva menekültek menedékhelyükre, de az angolok is óriási veszteséget szenvedtek, úgy, hogy a győzelem valóban pyrrhusinak mondható. Warren tábornok négy napig kerülgette a hegyfokot, de az ellenség *Creusot*-lövegekkel vert vissza minden támadást, úgy, hogy Buller elhatározta, hogy segítségére megy Warrennek. A segítségre azonban már nem volt szükség.

London, jan. 25. A búrok nagy csatavesztése a börzén óriási hausse-t csinált. Ezen egy győzelemtől is az angolok örömmámorban usznak s ezt a győzelmet *sorsfordulatnak* tekintik.

London, jan. 25. Brüsszeli hírek szerint Spions Kopnak csak egy részét foglalták el az angolok, mert magát Spions Kopot *tizezer bur védi*.

Értekezlet a villamos ügyében.

— Egyezkedések a Közútival. —

Nagyvárad, január 25.

Nagyérdekű értekezlet volt ma a villamos vasut ügyében a városházán, melyre azon körülmény adott okot, hogy a vállalkozó Közuti vasutal igy szóbelileg talán könnyebben nyélbe lehetne ütni a dolgot, mint folytonosan a miniszterhez való felírkálás által, a mi tapasztalatból tudjuk, hogy nagyon is hosszadalmas valami.

Az értekezlet alapjául a miniszter által megvöröscseruzott szerződés szolgált volna, de egész meglepetésszerűleg a Közuti jogi képviselője, dr. Berkovits Ferencz előállott egy teljesen kész szerződési mintával, mely néhol csak stílusban, más helyen pedig lényeges dolgokban különbözik a miniszter szerződési prozoziczióitól. A megindult tárgyalás alapját tehát ez a szerződés képezte. A szerződés egyes pontjai ellen heves, de nagyon is megokolt támadást intézett dr. Hoványi Gyula és többször külön véleményt is jelentett be. Így heves és hosszantartó vitát keltett a villamos telephely a sertésvásártéren való elhelyezése, melynek ellenében a főkapitány a telep helyéül a Nagy-Telek-utca végén levő térséget ajánlotta, míg dr. Hoványi Gyula hangsúlyozta a miniszteri leirattal szemben a város polgárainak jogait, meggyőződését, mely csak egyedül képes saját érdekét kellően felfogni és méltányolni.

Ugyancsak hosszas vitának volt kitéve a közuti vasut beadványa a már meglevő teherforgalmu vasutnak a jelen vállalattal való egyesítése tárgyában.

A kedélyek elég harcziások voltak és ugyancsak megrostálták a szerződést a közügy javára. A helyzet éppenséggel nem javult a délután folyamán sem, mely elé pedig a közuti vasut megbizottai már nyugodtan néztek. Előbb azonban felkiáltott a kiküldöttek egyike:

— Itt van Hoványi?

— Itt vagyok! — felelte Hoványi Gyula dr., a szomszéd szobából bejőve, nem kis derűtség közt, mire a tárgyalás megkezdődött.

*

Az érdekes értekezlet lefolyásáról tudósításunk a következő:

Jelen voltak: Dr. Bulyovszky József polgármester, Balogh Döme, dr. Berkovits Ferencz, Busch Dávid, Dus László, dr. Hoványi Gyula, Komlóssy József tanácsos, Mihelfi Adolf, dr. Radó Ignác, Rendes Vilmos, Rimler Károly, Száhländer Károly, Szücs Dezső v. aljegyző.

A város szakértjeként megjelent Fodor Gyula m. kir. távirtda mérnök.

A közuti megbizottaként megjelentek: Urbán Adolf vezérigazgató, Tichy Gyula igazgató, Wolf Dezső és Weisz Róland mérnökök.

Dr. Bulyovszky József előterjeszti az értekezlet összehívásának okát. A közuti vasut egy újabb ajánlatot adott be és azt hiszi, hogy a szóbeli tárgyalások e tekintetben hamarabb eredményre vezetnének, mint az ismételt ajánlat beadások.

Dr. Mihelfi Adolf felkéri a közuti képviselőit, hogy milyen véleményben vannak a felől, hogy a miniszteri leirat értelmében a már meglevő közuti vasut részletet is átalakítsák villamossá.

Br. Radó Ignác szerint ez elvi kérdés, egy új szerződésben lehetne ezt biztosítani.

A meglepetés.

Dr. Berkovics Ferencz kijelenti, hogy a vállalat már elkészített egy szerződési mintát, melybe be is vehetik ezt a pontot, vagy mellőzhetik. A szerződés tekintetbe veszi a miniszter prozoziczióit is.

Dr. Hoványi Gyula kijelenti, hogy a fölött a szerződés fölött, melyet most osztanak csak szét, nem határozhatnak, tehát fontoljuk meg az új szerződés pontjait s azután tárgyaljuk.

Hosszas vita után elfogadják, hogy a szerződést most fogják tárgyalni még pedig az eredeti, a miniszternél járt példányt és ezzel összehasonlítják a vállalkozók által benyújtott szerződési mintát.

Felolvassák a szerződés terjedelmes első szakaszát.

Hol legyen a telep?

A központi áramfejlesztő telep kérdésénél hosszabb vita indult meg. A vállalkozók a szerződésben a sertésvásártérre proponálják e célra.

Mihelfi Adolf tárgyalandónak véli azon kérdést is, hogy hol helyeztessék el a telep és az esetre, hogy ha annak helyéül a sertésvásártér fogadtatnék el, úgy az is határozatassék el, hogy mennyi területet adjanak abból át e célra.

Berkovics Ferencz dr. szerint a telepet egy ideális központon kell elhelyezni és e célra csak a sertésvásártér alkalmas.

Rimler Károly ragaszkodik az első szerződéshez, mely szerint a telep a Nagy-Telek-utca végén levő térségre helyeztessék. Ő ismeri a város vásári viszonyait, a mely nem engedi meg, hogy a Nagy-piacból egy talpalattnyi térség is elvétessék. Más villamosnál is meg van az, hogy a telep nem a központon van, pld. Triesztben egész kívül messze fekszik a várostól. Arra a kis területre szüksége van a városos népeknek.

Dr. Bulyovszky József polgármester indítványozza, hogy a miniszter által elfogadott terv mellett foglaljanak állást, mely szerint a telep a sertésvásártéren helyeztették el.

Dr. Hoványi Gyula nincs a polgármesterrel egy véleményen, nem fogadja azt el, hogy a városnak ne legyen kezdeményező joga, ő nem követi tüskön bokron át a minisztert, a ki tévesen lehet informálva. Egyik fegyver a város kezében a miniszterrel szemben az, hogy a miniszter jól informáltassék, a másik pedig egy városi terület átengedése. Feltételt tüztek ki a városi terület átengedésénél pld. azt, hogy nem engedem át a sertésvásártér, hanem egy másik területet, továbbá csak úgy kötök szerződést, ha a Fő utcán alsóvezetéket létesítenek. Nekem a városnak nagyon fontos, hogy a jövő fejlődés el ne rekesztessék, tehát ennél fogva megbolygathatom a miniszter prozoziczióit és nem kell tőle félnem. Okokkal, argumentumokkal a miniszter is irányítható, hogy elálljon határozatától. Mi polgárok, a kik itt élünk, tudjuk, hogy mi lesz hasznára a vá-

rosnak, tehát ajánlom, hogy e tekintetben informáljuk jobban a minisztert.

Száhländer Károly a sertésvásártérre fogadja el az áramfejlesztő telept.

Momlóssy József gazd. tanácsos nem látja be azon akadályokat a sertésvásártérenél, a miket a főkapitány ur lát s azokat, a melyeket Hoványi Gyula dr. lát. A helyszini bejárás megtörtént s nekünk az az elsőrendű érdekünk, hogy a villamos vasut minél hamarább létesíttessék, tehát ilyen kifogásokkal ne álljuk útját a megvalósulásnak.

Fodor Gyula mérnök kijelenti, hogy műszaki tekintetben sokkal alkalmasabb a sertésvásártér, mert az áram elveszti feszültségét távol fekvő telepről vezetve.

Busch Dávid főmérnök szintén a sertésvásártér mellett foglal állást. Tekintetbe kell venni a vállalat érdekét.

Hoványi Gyula: Itt a város érdeke dominál s nem a vállalaté!

Busch Dávid: De ha a vállalat prosperál, úgy a városnak is haszna lesz belőle. És inkább adná azt a területet egy műszaki telephelynek, minthogy egy szemét dombnak tartja meg. Ezért ajánlja, hogy a sertésvásártérre fogadják el.

Dr. Hoványi Gyula úgy véli, hogy a közuti vállalat nem azért a 3000 □ öl területért fizet 120,000 forintot, hanem a jogért, hogy megengedi a város villamos vasut telept.

Dr. Bulyovszky József berekeszti a vitát és elrendeli a szavazást.

Dr. Hoványi Gyula kéri különvéleményét jogyzókönnybe venni.

Dr. Bulyovszky József polgármester nem tartja lehetségesnek a terület nagyságát is megállapítani, mert a miniszter közgei technikai szempontból felülvizsgálják a tervet és változtathat rajta nagyon könnyen.

Wolf Dezső előterjesztést tesz a területre vonatkozólag, mely egy nagy telephely 3000 □ öl lehet körülbelől, de különben tényleg úgy áll a dolog, hogy a miniszter szakközgei változtathatnak a tervben.

A bizottság Hoványi Gyula dr. különvéleményének feljegyzésével megszavazza a telephelynek a sertésvásártéren való létesítését és e szerint a vitás d) pont a következőleg szól:

d) a sertésvásártéren létesítendő központi áramfejlesztő telep összeköttetéséhez, a Kossuth Lajos- és Kolozsvári-utca közti vonalból elágazólag, a vállalkozó cég tulajdonát képező gőzmozdonyu közuti vasut vonala felhasználásával a létesítendő áramfejlesztő telepig.

Minhogy a létesítendő villamos közuti vasut vonalai a jelenleg a vállalkozó cég tulajdonát képező gőzmozdonyu közuti vasut vonalai egy részét is magában foglalja, — köteles a vállalkozó mindazon gőzmozdonyu közuti vasut vonalrészeket, hol az a villamos üzem lebonyolítására szükséges — már most villamos üzemre átalakítani és üzembe venni.

A d) pont többi bekezdéseiben némi eltérések vannak a miniszter által megállapított szöveg közt hosszabb vitát keltett, hogy a villamos vasut bemehet egész a m. á. v. v. áradvenczei állomásáig, mert a 10 percnyi forgalom sok akadályul szolgálhat a vasuti forgalomnak.

A munkahónapok.

Dr. Hoványi Gyula a 12 munkahónap helyett 8 munkahónapot indítványoz és továbbá azt, hogy a vállalkozók tartozzanak tünni, hogy esetleg egy másik villamos vasut a pályájukat keresztezhesse és 200 méternyi távolságban egy parallel vonal menjen.

Radó Ignác dr. kijelenti, hogy a vállalkozók a 12 hónappal csak fedezni óhajtják magukat nem gondolható esélyekre és érdekükben áll — nekik is, hogy a munkálatokat minél hamarabb befejezhessék.

Bulyovszky József dr. úgy egyenlitené ki a véleményeket, hogy a 4 hónapi különbséget 2 felé osztaná és így 10 havi munkaidőt ajánl.

Hoványi Gyula dr. hozzájárul a polgármester indítványához.

A bizottság leszavazta a polgármester indítványát s a 12 havi munkaidőt fogadja el.

Mi lesz a régi közutival?

A miniszter leiratának azon pontjánál, mely azt óhajtja, hogy a villamos vasut valamiként egyesítsék a közutival most *fennálló teherforgalmával*, hosszabb vita indult meg. E tárgyban a közuti vasut beadványt adott be, melyben azt kéri, hogy a vasutvonalnak villamossá történő átalakítása folytán a város és a vállalat közt erre nézve korábban fennálló szerződés semmisítették meg. A beadvány e része a következő:

Minthogy a nagyméltóságn m. kir. kereskedelmiügyi miniszterium f. hó 22-én kelt leiratában a város közönségét felhívta, hogy a velünk a fennálló vállalatnak az újonnan létesítendő vállalattal való egyesítése iránt tárgyaljon, bátrak vagyunk indítványozni, hogy az új szerződési tervezet 1. §-ának 6. és 7. bekezdésének kihagyása mellett egy új 2. §. következő szövegezéssel vételessék fel:

2. §.

Jelen szerződésnek további tárgyát vállalkozónak az a teher vontatásra használt vasutja képezi, melynek tulajdonát, illetve használatát a közte és a város közt 1880 július 9-én kötött fő és 1881 december 9-én kötött pótszerződés alapján bírja. A most említett szerződések azon a napon, a melyen az előző szakasz alapján építendő vasut a közforgalomnak megnyitják, hatályukat veszítik és ennél fogva ettől a naptól kezdve a tehervontatási vasutra is jelen szerződés minden határozmányai kiterjeszhetnek, azzal a kivétellel, hogy e vasuti vonalokon a tehervontatásra a gőzüzem mindaddig fennmarad, míg azt a vállalkozó kormányhatósági engedély alapján villamos üzemre át nem változtathatja.

Nagyságos Polgármester ur! Reánk nézve ez az indítvány terhet képez, mert igaz, hogy ennek alapján a fennálló vasutak koncessziója kiterjesztetik és az 1932. év augusztus 1-től fizetendő évi 5000 forint bértől megszabadulunk, de ennek ellenében a város javára a régi vonal jövedelmében való részesedés szintén és pedig azonnal életbe lép és a régi szerződésnek ránk nézve kedvezőbb hátralmi szabályzatától esünk. Mindazonáltal megtettük az indítványt, hogy a város közönsége iránti szolgálat a készkégünket igazoljuk; ha azonban a város indítványunkat mellőzni akarja, mi előre kijelentjük, hogy a régi vasutra fennálló szerződések érintetlenül fennmaradjanak.

Hoványi Gyula dr. nem ajánlja a kérvény elfogadását, ellentétben *Busch Dávid* főmérnökkel.

Radó Ignác dr. ajánlja, hogy adják ki a kérdést tanulmányozás végett szakértőknek és csak akkor határozzanak, addig pedig e kérdés felfüggesztését kéri.

Rendes Vilmos úgy hiszi, hogy egy nap alatt elkészítené a munkálatokat egy kis bizottság.

Száhländer Károly kijelenti, hogy ez idő szerint *lehetetlennek tartja tehervontatását villamos erővel*, mert ez nagyon drága tehervontatás lenne. A mi a hátralmi idők különbségét illeti, indítványozom, hogy tüzzenek ki egyenlő hátralmi időt.

Berkovits Ferenc dr. műszaki szempontból nem tartja lehetetlennek a villamos üzemet a teher forgalomnak.

A kérdéshez még többen hozzászóltak, kifejtve, hogy a kérdés nem olyan sürgős és elfogadják, hogy ez a kérdés adassék ki egy szakértő bizottságnak.

Elfogadják továbbá dr. *Berkovits Ferenc* azon indítványát, hogy ezen ügyet egy *pótszerződésben* fogják rendezni.

Délután.

A tanácskozásokat délután fél 3 órakor folytatták. Jelen voltak akik délelőtt.

Osszegezték a délelőtti tanácskozás határozatait.

Dr. *Hoványi Gyula* felszólalt, hogy ha a mostani gőzmozdony pályából egy részt villamosra alakítanak át, ezen rész is 60 év múlva

jön a város tulajdonába; ezért a város részére ellenértéket kíván.

Felvilágosítás után indítványát visszavonta. Dr. *Radó Ignác* indítványozza, hogy a szerződést tárgyalják le, azt pedig, hogy a gőzüzem résznek villamosra átalakításának kérdését egy bizottság tárgyalja s lehetőleg egyetemeset hozzon létre. Ezt a bizottságot a polgármester hívja össze.

A délelőtti határozatot helybeuhagyták.

Ezután folytatták a 2. §-nál a tárgyalást.

2. §.

A vállalkozó jogosult lesz — ha a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter engedélyét megkapja — más vonalakat is kiépíteni a jelen szerződésben foglalt feltételek alatt. Ha pedig az 1. §-ban megjelölt vonalokon avagy más vonalokon egy harmadik személy vállalkozik valamely közlekedési eszköz létesítésére, akkor a tervezett közlekedési eszköz létesítésével jelen szerződés kötelezettségében álló vállalkozó kinálendő meg. És ha nem volna hajlandó a vállalkozó ezen más vonalokon is tervbe vett közlekedési eszközt a harmadik személy által kötelező módon megajánlott feltételek alatt létesíteni, a mire a felhívás kézbesítésétől számított 2 (kettő) hó alatt vállalkozónak nyilatkoznia kell, csak akkor köthető terület-használati szerződés más, a jelen szerződésben nem álló harmadik személylyel.

Köteles lesz a vállalkozó mihelyt a vállalkozó mérlege szerint kimutatott tiszta nyereség egymás után következő (3) három éven át a 6 százalékot elérte, a város kívánására — ha a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter — erre engedélyt ad, a várossal egyetértve megállapítandó vonalrészeken (3) három kilométernyi meghosszabbítást vagy kiágazást létesíteni.

Ezen kötelezettsége megújul, valahányszor a meghosszabbítás vagy új kiágazás létesítése után a fentebb megjelölt tiszta nyereség egymás után következő újabb (3) három éven át a 6 százalékot újra elérte. Megszűnik azonban ezen újabb kötelezettsége, mihelyt a villamos vasut hálózat (25) huszonöt kilométernyi összhosszúságot elért. Az ezen kötelezettségek szerint létesítendő vonalak hosszába a jelen § első bekezdése értelmében netalán épített vonalak hossza betudandó.

A szerződés időtartamának utolsó (5) öt évében azonban vállalkozó vonalmeghosszabbítást, vagy kiágazást létesíteni többé nem tartozik. A szakaszt változatlanul elfogadták.

A 3. §. kiköti, hogy a villamos vasut az üzembevételétől számított 60 év alatt megy a város tulajdonába.

A 4. §. szerint a személyforgalmu vonalokon éjjel teherszállító vonatok is közlekedhetnek. A teherforgalom kellő lebonyolítása végett új összekötő vonalak építhetők, a miniszter engedélyével.

A szakaszt elfogadták.

Az 5. §. szerint új találmány folytán a miniszter engedélyével a társulat más hajtóerőt és más berendezést alkalmazhat. Elfogadták.

A 6. §. változatlan maradt.

A 7. §. szerint a miniszter mindenütt a felső vezeték alkalmazását kívánta.

Dr. *Hoványi Gyula* kifogásolja, hogy a miniszter a Fő-utczát disztellennek mondja. Itt, daczára a miniszter leiratának, veszélyes a felső vezeték. Ezért ezt nem engedné meg ezen az utvonalon.

Busch Dávid: nem tartja kivihetőnek ezen a vonalon az alsó vezetékét, mert a falusi szekerek kerekei belesüllyednének az alsó vezeték vágányába.

Fodor Gyula mérnök nem tartja helyesnek technikai okokból az alsó vezetékét, csak hosszú vonaloknál, ahol az áramváltozásnál 20 perczig is állhatnak a kocsik. A mi Fő-utczánkon sok nehézséget és bajt okozna. Budapesten tapasztalta a változó áramnak hátrányait. Szépsézet szempontból sem hátrányos a felső vezeték. Csak az építési módtól függ.

Dr. *Hoványi Gyula* tapasztalásból tudja, hogy az áramváltozás csak másodperczekbe kerül. De ha felső vezetékét alkalmaznak, ez kevesebbe kerül s ezért a város ellenértéket kapjon.

Mihelyi Adolf elfogadja a felső vezetékét. Ha itt költség megtakarítása lesz a vállalatnak,

a villamos erőátvitelnél pedig új terheket ró a vállalatra a miniszter.

A többség elfogadta a felső vezeték alkalmazását. Dr. *Hoványi Gyula* fentartotta külön véleményét.

A 9. §. intézkedik arról, mely vonalokon kell kettős vágányokat lerakni. Magánterületen azonban a kettős vágányok miatt nem köteles a vállalat kisajátítani.

Elfogadták.

A 10. §. a felépítményekről szól. Változatlanul elfogadták.

A 11. §. a vasutépítés folytán előálló uttest burkolásokról szól. A vállalat köteles az uttesteket helyreállíttatni, a város anyagával.

Busch Dávid azt kívánja, hogy a vasutépítése folytán szükséges új burkoló anyagokat a vasut tartozik adni.

A közuti vasut képviselői ragaszkodnak ahhoz, hogy mindenütt a város adja a burkolási anyagokat. Ez jegyzőkönyvbe vétetik.

Rimler Károly határozottan a mellett van, hogyha a vágányok lerakása folytán új burkolóanyag szükséges, azt a vállalat adja.

Elfogadták a szakaszt, s a vállalat kifogását jegyzőkönyvbe vették.

A 12. §. az építés alatti közforgalom korlátozásáról szól. Elfogadták.

A következő szakaszok az üzemfelszerelésekről és kocsikról, részletes rajzokról, tervekről, építések engedélyezéséről szólnak.

A 20. §-nál ismét felmerült a burkolat anyag kérdése.

Urbán, a vállalat igazgatója kijelentette, hogy csak azzal a feltétellel ment bele az obligó meghosszabbításába, ha a város adja a pótfundó új anyagokat.

A bizottság elfogadta, hogy a szükséges új anyagot a vállalat adja, de a további fenntartáshoz a város adja az anyagot.

A következő szakaszok a víz-, gáz- és csatornavezetékek befektetése alkalmára stb. intézkedik.

Külön fejezetben pedig a képviselőlet és felelősségéről szól.

A 24. §-nál *Mihelyi Adolf* azt kérte, hogy a vállalat székhelye Nagyváradon legyen.

Mivel az 54. §-ban benne van, a vállalat kérelmére a 24. §-t kihagyták.

A szállítási díjakra elfogadták a következő §§-t:

27. §. A személyszállítás díjtételei akképp állapíttatnak meg, hogy egy-egy vonalszakaszban a maximális díjtétel (8) nyolcz fillér lesz, de (24) huszonnégy fillérnél magasabb díj egy-egy menetért nem szedhető, bármely utirány végéig is terjed az. A vasut vonaloknak szakaszokra való felosztása a város és a vállalkozó közös megállapodásával fog történni. Ezen árákból (25) huszonöt % mérséklést ad a vállalkozó a tanulók és igazolvánnyal ellátott nap-számosok és gyári munkásoknak.

Tíz (10) éven aluli gyermekek felét fizetik a rendező díjaknak, ölben tartott (4) négy éven aluli gyermekek után külön díj nem jár.

A 28. §. a podgyászok viteldijára vonatzik. Elfogadták.

A 46. §. a város részesedéséről intézkedik.

A következő szövegben fogadták el:

A vállalkozó köteles a mindenkori mérleg szerint kimutatott tiszta nyereségnek (5) öt százalékát meghaladó részében a várost olyképp részesíteni, hogy:

a) a tiszta nyereségnek (5) öt százalékot meghaladó, de (6) százalékot meg nem haladó részéből (10) tíz százalékot;

b) a tiszta nyereségnek (6) hat százalékot meghaladó, de (8) nyolcz százalékot meg nem haladó részéből (25) huszonöt százalékot;

c) a (8) nyolcz százalékot meghaladó, de a (10) tíz százalékot meg nem haladó részéből (30) harmincz százalékot;

d) a (10) tíz százalékot meghaladó részéből pedig (40) negyven százalékot kap a város.

A városnak a fentebbiek szerint járó részesedését a vállalkozó a mindenkori évi mérlegeinek a közgyűlés által való megállapítása és a közgyűlés erre vonatkozó határozatának miniszteri jóváhagyása után legkésőbb (30) har-

mincz nap alatt tartozik a város pénztárába befizetni.

A 48. §-t a következő értelemben fogadták el:

A szerződés lejártán napján reggel 5 órakor a jelen szerződés tárgyát képező összes vágányok, építmények, az áramfejlesztő központi telepen levő összes épületekkel és gépészeti felszerelésekkel, telkekkel, valamint a vasúthoz tartozó személy- és teherszállító és egyéb forgalmi eszközökkel és egyéb a vasut céljaira szolgáló minden ingó és ingatlan, összes tartozékaival és pedig a város ugy bel- mint külterületén, a tartalékalapokból pedig a beruházási és leirási alapokkal és a vállalkozónak az utolsó (5) öt évben mint az összes a vállalati idő egész tartama alatt tulajdonába jött szabaldalmak használati jogaival együtt, teljesen tehermentesen, ingyen és minden legkisebb kártérítési igény nélkül, teljesen üzemképes, használható jó állapotban átmege a város tulajdonába és birtokába.

A 49. §. a vasut megváltásáról szól. Ennek elfogadott lényege a következő:

A megváltás ára az üzembe helyezés napjától:

Husz (20) évtől 25 huszonöt évig a becslési ár és ennek (20) husz százaléka.

Huszonöt (25) évtől (30) harmincz évig a becslési ár és ennek (15) tizenöt százaléka.

Harmincz (30) évtől (35) harminczöt évig a becslési ár és ennek (10) tíz százaléka.

Harminczöt (35) évtől (40) negyven évig a becslési ár és ennek (5) öt százaléka.

Negyven (40) évtől (50) ötven évig a becslési ár.

Ötven (50) évtől (55) ötvenöt évig a becslési árnak (50) ötven százaléka.

Ötvenöt (55) éven túl a becslési árnak (25) százaléka.

A telep árara vonatkozólag a következő §. intézkedik:

A központi áramfejlesztő telep és üzem céljaira a város megfelelő területet fog a sertésvásártéren és utcaszélésítés hozzájárulásért a vállalkozónak az engedély egész tartamára kizárólagos használatra átengedni. Ezen terület átengedéséért kötelezi magát a vállalkozó 252.000 (kettőszázötvenkettőezer) koronát a részletes építési tervek jóváhagyása alapján kiadott miniszteri építési engedélynek a városhoz való beérkezése után és a várostól vett felhívásra 8 (nyolcz) napon belül a város pénztárába befizetni. A telepengedély kinyerése iránti eljárás folyamathá tétele a vállalkozót terheli.

A vállalat kötelezettsége 1900. június 30-ig áll fenn.

Dr. Mihelji Adolf azt kötné ki, hogy jun. 30-ig csak a város fogadja el a szerződést, ne a kormány jóváhagyása is követeltessek június 30-ig.

Urbán, a vállalkozó cég igazgatója szigoruan ragaszkodik a június 30-hoz, mert örökké nem lehetnek obligóban.

Dr. Hoványi Gyula azt nem akarja, hogy módosítás esetén is kibujhasson a társulat az obligóból. Ismerteti a kereskedelmi miniszterleiratának idevonatkozó részét.

Mihelji Adolf szerint a város nem lehet bele olyan szerződésbe, a mely teljesen a vállalkozóra bizza, hogy építnek-e vagy sem.

Berkovits Ferencz a vállalat nevében kijelentette, hogy ragaszkodik a kikötött határidőhöz. Ők ha akarnak, az engedélyezési tárgyalásokon visszaléphetnek.

Dr. Hoványi Gyula reflektál a vállalkozók szavaira. Komolyan és alaposan szól a kérdéshez.

Dr. Radó közép utat keres s méltányosságot kér. A vállalat mellet beszél. A szerződést elfogadja.

Urbán igazgató azt kijelentette, hogy a társulat nem lép vissza, ha 5000 frt-nál többel nem módosítaná a miniszter a költséget.

Elfogadták, hogy a vállalkozó kívánságára visszaadandó az egész (50.000) ötvenezer korona biztosítéki összeg azon esetben, ha a szerződésre nézve a város vagy a kormányhatóság olyan súlyosabb módosításokat kívánna, a melyeket a vállalkozó el nem fogadna, vagy ha a szerződésnek a város közönsége által való elfogadása és kormányi helybenha-

gyása az 1900. év június 30-ig be nem következik.

Ezután még letárgyalták a szerződésnek a birságokra vonatkozó szakaszait s az értekezlet este 7 órakor véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Január 28. Értekezlet a városház építése ügyében d. u. 8 órakor.

Jan. 28. Rét Népkör közgyűlése

Február 1. Joghallgatók felolvasó estélye Margittán.

* A Szigligeti-Társaság választmányi ülése. A Szigligeti-Társaság választmánya f. évi január hó 26-án, pénteken délután fél 5 órakor a Gazdasági bank termében gyűlést tart. Radl Ödön elnök.

* Az új rendőr-alkapitányi állás. Az újonnan rendszeresített alkapitányi állás a legközelebbi közgyűlésen kerül betöltésre. Ezen állásra többen pályáznak, egyik pályázó Giraud Árpád fogalmazó, a ki a rendőrségen már több mint három éve dolgozik s a bünygyi osztályt hosszabb idő óta vezeti önállóan. Megválasztásával megüresednék egy fogalmazói állás, melyre a katonai ügyosztály egyik szorgalmas tisztviselője, Márkus József pályázik.

* Zana Ágoston és a színház építés. Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén 1.000.000 korona kölcsön-felvételét határozta el. Zana Ágoston tegnap egy felebbezést intézett a városi közgyűlés határozata ellen. Fellebbezésében azt mondja, hogy a városi színház építésére szavazták meg a kölcsönt, a város pedig szegény. Fizessék azok a színház építésének költségét, akik belevitték a várost. A dörgedelmes felebbezésben kéri a minisztert, hogy ne hagyja jóvá a kölcsönre vonatkozó közgyűlési határozatot.

* Tisza László és a nagyvárad honvédegyülés. A helybeli és biharmegyei honvédegyület f. hó 28-án fél 11 órakor a városháza tanácstermében választmányi ülést fog tartani, melyen folyó házi ügyek kerülnek tárgyalás alá. Erdekes pontja lesz a tárgysorozatnak a budapesti büntető törvényszéknek a többek közt az itteni honvédegyülethez intézett amaz átirata, melylyel a hírhedt Tisza László-ügyben az iránt tesz kérdést az egylet vezetősége előtt, hogy az issaszeghi honvédszoborra kibocsájtott gyűjtő-ívet küldje be hozzá, vagy pedig tudassa, hogy mekkora összeg jött be ezen hazafias célra.

* Kevés az egyetemi hallgató Kolozsvárt. A kolozsvári tudományegyetemen a tandíjat felemelték, aminek a következménye az lett, hogy az egyetemi hallgatók száma nagyon megcsökkent. Az első félévben ugyanis, mikor még a tandíj a régi volt ezerkétszáz hallgatója volt az egyetemnek, most pedig a második félévre közel háromezrézzel kevesebben iratkoztak be.

* Szünetelő vasuti közlekedés. Vettük a következő értesítést: Értesítjük a t. utazó közönséget, hogy a folyó évi január hó 29-én a Nagyváradról d. e. 10 óra 20 perczkor induló 8902. sz. vonattól kezdve előreláthatólag f. évi január hó 30 án a Szeged-Rókusról d. e. 10 óra 25 perczkor induló 8903. sz. vonatig az összes személyszállító vonatok a Sarkad-Gyula közti Fehér-Körös-híd átépítése folytán mindkét irányban csak a hidig, illetve a híd-tól fognak közlekedni s ezen idő alatt a hidon

át az utasok átszállással, a posta podgyász, — 50kgmot meg nem haladó gyorsáru darabok, — áthordással fognak továbbítani. Aradon, 1900. január hó 23-án. Üzletvezetőség.

* Ezt csinálják meg a váradiak. A nagyvárad jogászbál előtt irtuk meg ily czimen, hogy a »Pécsi Közlöny« 800.000 koronának írja a pécsi jogászbál jövedelmét, erre nézve írja a fentnevezet lap a következőket:

Ily czim alatt ad hirt a »Tiszántul« lapunk nyomán a pécsi jogászbálról s földicséri jogászaikat, hogy ebben a deficites időben olyan bált tudnak rendezni, melynek 800.000 korona a tiszta jövedelme. Ezt szinte hihetetlennek tartja a »Tiszántul.« Nos mi is! Mert a bál tiszta jövedelme összesen 1100 azaz ezer és száz koronát tesz. Tény az, hogy lapunk mintegy 25—30 példányába véletlenül a fenti horribilis összeg került belé. A váradiak megnyugtására és a jogászok igazolására, kiktől esetleg ezt a nagy összeget föllebbvalóik követelnék, azok pedig mirajtuk akarnák megvenni, igtatjuk ide a tévedés helyreigazítását.

Jó értesüléseink szerint a nagyvárad jogászbálnak sem volt 800.000 korona jövedelme és a pécsi jogászok különben is minden tekintetben nyugodtak lehetnek.

* Kolozsvár gyásza. Kolozsvár városának gyásza van; rövid idő előtt nyugalomba vonult polgármestere, ki 11 éven keresztül volt atyja a városnak: Albach Géza — meghalt.

* Agyonlőtt végrehajtó. Hivatásának esett áldozatul Körtvélyesi Mihály, Acsa község végrehajtója, a kit e hó 22-én Pándi Mihály agyonlőtt. Pándi Mihály acsai lakost valami tartozás miatt az előljáróság elmarasztalt. Minthogy pedig Pándi a kitűzött határidőre sem fizetett, végrehajtást rendeltek el ellene, melyet Körtvélyesi Mihály községi végrehajtó foganatosított. Pándinak még ekkor sem jutott eszébe a fizetési kötelezettség, minél fogva e hó 22-ére kitűzték ellene az árverést. A jelzett napon Körtvélyesi megjelent Pándi lakásán, hogy a lefoglalt zálogtárgyakat elszállítsa a község házára. Gyanutlanul lépett a konyhába, a mikor a szoba ajtó hirtelen felnyílt és Pándi a végrehajtóra fogva fegyverét, azt elsütötte. A lövés után Körtvélyesi a fején találva elbukott s rövid vonaglás után meghalt. A község szolgálja a ki az esetről jelentést tegyen. A mig ez oda volt, az elvetemült gyilkos, Körtvélyesi holttestét kivonszolta az utcára és bedobta az árokba. Azután pedig a község házára ment és maga jelentette, hogy most már megfizetett. A csendőrséget azonnal értesítették az esetről, a kik midőn megérkeztek Pándit megvasalva kísérték a járásbíróshoz.

* A gyűlölet tragikuma. Elkeseredett ellenségek voltak Kohányi István és Sztupák József várbói lakosok, a kik már több ízben alaposan helyben hagyták egymást s miattmindkettő már büntetve is volt. Mindezek azonban csak fokozták a köztük lévő haragot, a minek mindkettőre nézve szomorú következménye lett. E hó 21-én délután találkozott ismét a két ellenség az Ipoly folyón átvezető keskeny hidon, mely a községen folyik keresztül. Alig, hogy egymás közelébe értek megfogták egymást és elkezdtek dulakodni. Minthogy éppen vasárnap délután volt, az elfogyasztott szeszes italok a dulakodók lábait erősen meginghatták, mert a különben elég széles hidon mindkettő egyensúlyt veszítve, egymást erősen átnyalábolva belezuhant az Ipolyba, a mely ez idő szerint nagyon megvan áradva. A sebesen rohanó ár mindkettőt magával sodorta, úgy, hogy, csak nagy nehezen tudták őket kifogni, de már ekkor halva voltak.

* A ki másnak vermet és. A közmondás szomorú igazságát keserűen kellet tapasztania Gájcsor József péteri lakosnak, a ki — mint levelezőnk írja — alaposan megjárta a besugással. — Még az őszzel történt, hogy Péteriben Weinstein József odaváló kereskedő üzletét kirabolták. Többféle ruhaneműt is elvittek. A csendőrség azóta folyton nyomozott a tette-

sek után, de mindaddig azok ismeretlenek maradtak, ha csak az alábbi esetből kifolyólag ki nem derül, kik voltak az igazi tettesek. A tolvaj a lopott tárgyat rendszerint nem szokta saját lakásán elrejtetni, mert az könnyen árulója lehetne. Így gondolkodtak a Weinstein boltjának kirablói is, mert a mult hó végén Pál József odavaló lakos, a mint a szalmakazalból szedte ki a fűteni valót, egy nagy csomó ruhafélében akadt meg a keze, a mit midőn alaposan szemügyre vett, azokban a Weinstein holmijaira ismert. Nem sokáig gondolkodott, hanem fogta az egész csomót és azzal átment a szomszédja Gácsér József kertjébe s az éj leple alatt elrejtette annak a szalmakazalában. Ez a két szomszéd pedig már régóta esküdt ellensége volt egymásnak s Gácsér nem egyszer fenyegette Pál Józsefet, hogy egyszer csak a zsandárok kezébe adja. Történt pedig, hogy a mult héten a csendőrök ismét megfordultak Péteriben s ez alkalommal Gácséri besugta a csendőröknek, hogy alighanem Pál József volt a betörés tettese, csak vegyék elő jól, be is fogja vallani. A csendőrök elő is vették Pál Józsefet, de mert ez semmit sem akart beismereni, felkutatták az egész lakását, persze eredménytelenül. Pál e közben tisztába jött, hogy ki bízta ellené a csendőröket, megmondta tehát a csendőröknek, hogy a ki őt feljeletta, az volt a betörő, kutassanak csak ott, majd találják valamit. Pál József vallomása alapján a csendőrök Gácsért vették elő s nála, illetve az ő szalmakazalában meg is találták az ellopott ruhaneműket. — Gácsér e várt eredmény után erősen tiltakozott a gyanu ellen, a csendőrök azonban ezt nem vették figyelembe, hanem Gácsért magukkal vitték, a honnan csak harmad napra tért vissza, de olyan állapotban, hogy egész életében megemlegeti, hogy mikor volt a csendőrök keze közt. A csendőrség pedig most kutatja, hogy kik a valódi tettesek.

Igazságszolgáltatás.

A genyéteieket felmentették.

A törvényszék tegnap hozta meg ítéletét a genyéteiek felett, amelylyel a törvényszék az összes vádlottakat az ellenük emelt vád alól felmentette.

A tegnapi tárgyaláson folytatták a bizonyítási eljárást, melynek folyamán felolvasták a genyéteiek ítéletét.

Ennek az ítéletnek, a melyet a genyéteiek hoztak a rendelkező része ez:

Indok:

Miután azon rét csak nem tudom alapképen nyerte meg Furesik János, a rétből eltiltatik, a haszonélvezet meg nem engedetik, vagy bizonyítsa be, hogy mi jogon adta neki a mérnök.

Végzés:

Genyéte község előjárósága és az egész lakosai bizonyítjuk, hogy sem Furesik Mihálynak, sem Furesik Jánosnak semmi néven nevezendő földje a szőlőn kívül nem volt s ezen föld nemlétében a mostani réttől eltiltatik, mely legnagyobb valóságára aláírunk s megfélemlünk.

A bizonyítási eljárás befejezése után a kir. ügyész terjesztette elő a vádbeszédet, majd pedig Hegyessy Márton ügyvéd a védelmet.

A törvényszék ítéletét még a délelőtt meghozta. A törvényszék a vádlottakat azon indokolással, hogy a vádlottak nem bűnös szándékkal követték el tettüket, felmentette.

A kir. ügyész az ítéletet megfélemlizte.

Ivánka—Szalavszky párbaj.

Élénk emlékezetben lesz még az a véres kimenetű politikai párbaj, melyet 1898. márczius 11-én vívott két régi politikai ellenfél: Szalavszky

Gyula val. b. t. tanácsos, a volt nyitrai főispán és Ivánka Oszkár orsz. képviselő. A párbajban Szalavszky sebesült meg s hetekig feküdt utána a Vörös-Kereszt kórházban.

Annak idején, a mikor az obstrukció járt a parlamentben, egy zárt ülésen történtek miatt, Szalavszky előbb Rakovszky István képviselőt, utóbb Ivánkát is provokálta. Rakovszky s a hozzája csatlakozott Korbuly József lapszerkesztő és Benkő László affériban becsületbírósg ült össze, mely napokig tárgyalta és végre is eredmény nélkül oszlott szét. Erre Szalavszky Ivánka ellen fordult, a ki hivatkozással egyrészt arra, hogy ő nem is sértett, másrészt pedig arra, hogy Szalavszky ügyei nem tisztázódtak, szintén becsületbírósgot kért. Szalavszky segédei semmikép sem akartak ebbe belemenni s hogy Ivánka mégis párbajozzék, az történt, hogy őt Szalavszky egy vidékről küldött táviratában gyávának nevezte.

A távirat vétele után persze Ivánka provokálta ellenfelét s megtörtént a pisztolypárbaj 30 lépésről, két golyóváltás kikötése mellett. Másodszori golyóváltásra azonban nem került sor, mert Ivánka már az első alkalommal lábszáron lőtte Szalavszkyt s a mérkőzést beszüntették a segédek: Fulszky Ágost, Gajári Ödön, Simonyi Dénes és Kund Jenő.

A harezias hangulat, mely annak idején uralta a párbaj szereplőinek kedélyét, néhol a mai tárgyaláson is életre kelt. Ivánka Oszkár ugyanis többször rámutatott arra, hogy ő tulajdonkép meg nem sértette Szalavszkyt s őt mindenáron belekényszeríteni akarták a párbajba. A tárgyaláson Lenk Gyula királyi táblai bíró elnökölt, a szavazók Baráth és Sántha bírák voltak, a közvádat pedig dr. Námessy János királyi alügyész képviselte. Első sorban a vádlottakat hallgata ki a bíróság.

Ivánka Oszkár orsz. képviselő, az elsőrendű vádlott, miután elmondta a párbaj előzményeit, utalt arra, hogy amikor előbb Szalavszky volt a kihívó, a segédek azt sem tudták megmondani, mivel sértette meg őt ellenfelét. De nem tudta azóta sem soha megtudni ellenfeleitől, hogy tulajdonkép miben is állt volna az ő részéről elkövetett sértés. Pedig erre sulyt helyez.

Lenk elnök: Beszéljünk előbb arról, ami a tényleg lefolyt párbaj alapja volt,

— Kérem. Erre Szalavszky ur sürgönye szolgáltatott okot.

— Tehát másodszor, nemde, ön provokált?

— Ugy van s pisztolypárbajt vívtunk.

— Ki lőtt előbb?

— Szalavszky, de nem talált. Aztán én lőttem s a golyóm lábába furódott.

— Mik voltak a párbaj feltételei?

— 30 lépés, 5—5 lépés avenceze, kétszeri golyóváltás, símacsövű pisztolyokkal.

— Adott segédeknek valaminő utasítást?

— Nem, de ők kardpárbajt akartak. Szalavszkyék ellenezték, s olyan feltételeket forszíroztak, hogy mindkettőnk halála szinte bizonyos lett volna. Én jó lövő vagyok, Szalavszky is az s mégis az ő segédei vontcsövű pisztolyokkal 12 méterről három golyóváltást kívántak, semmikép sem akarva ettől tágitani. Az én segédeim erre fegyverbírósgot kértek s így enyhültek a feltételek normálisra.

— Kérem kideríteni, — tette hozzá Ivánka — mi volt e különös szigor oka, mert itt nem csak mi ketten vétettünk a btkv. ellen.

— Mit ért ez alatt? — kérte az elnök.

— Hogy a segédek is feleletre kell vonni esetleg.

Elnök: Ez csak külön vizsgálat dolga lehet. — De mindenesetre enyhítőnek kell lennie velünk szemben.

— Ebben igaza van.

Ivánka: És hangsúlyoznom kell, hogy én itt nem egy emberrel, de egy egész szövetkezettel álltam szemben.

Szalavszky a kihallgatáskor azt mondta, hogy egyéni kötelessége volt a sértésekért elgtételt kérni. S miután úgy volt értesülve, hogy Ivánka volt az, a ki ellene oly nagy animozitást fejt ki, ezt sértette meg.

Gajári Ödön, Fulszky Ágost, Simonyi Dénes, Kund Jenő segédek. Dr. Farkas László és dr. Demjanovich Emil kihallgatása után a törvényszék Szalavszky Gyulát 10 napi, Ivánka

Oszkárt 14 napi államfogházra ítélte. Az összes felek felebbezték.

TANUGY.

A községi iskolaszék gyűlése.

Nagyvárad, jan. 25.

Nagy érdeklődéssel néztek a tegnapi gyűlés elé Nagyvárad tanügyi férfiai, mert mindnyájan azt hitték, hogy a Tóth contra Réz ügy szapulása alá kerül. A nagy mosás azonban elmaradt — a jövő gyűlésre — a mennyiben a kiküldött bizottság csak tegnap adta be óriási jelentését s az elnöknek nem lévén ideje a terjedelmes memorandumot tanulmányozni, nem volt abban a helyzetben, hogy ezt az odiózus és kényes természetű ügyet előterjeszthesse.

No de annál nagyobb lesz az érdeklődés és meglepetés majd a jövő hónapban.

Fontosabb tárgya alig volt a tegnapi gyűlésnek, a melynek lefolyásáról a következőkben számol be tudósítónk:

Jelen voltak: Sipos Árpád elnökle alatt, Réz Mihály felügyelő igazgató, Auspitz Adolf, Beczkay Lajos, dr. Döri Ferencz, Grósz Menyhért, dr. Hegyessy Márton, Heringh Sándor, Markovics Pál, Molnár Imre, Némethy Károly, Ragány János, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Tóth Mihály és Winkler Lajos.

A távollevő Huszár Károly iskolaszéki jegyző helyett a jegyzői tollat Bodnár János vitte.

Valláserkölcési nevelés.

Még a mult gyűlésében hozott az iskolaszék olyan határozatot, hogy a tanítók kötelesek növendékeiket az isteni tiszteletre elkisérni és pedig tekintet nélkül minden felekezeti különbségre.

A határozat miniszteri rendeleten alapult. A miniszter u. i. utasította az állami tanítókat, hogy a növendékeiket a templomba kísérik s ezt meg is tehetik, a hol a növendékek nagy része egy vallásfelekezethez tartozik, de egy ilyen nagy városban, hol 9—10-féle vallásfelekezet van, sok nehézségbe ütközik a dolog, mert senki sem kötelezhető arra, hogy meggyőződése ellenére egy más felekezet isteni tiszteletén résztvegyen.

A tegnapi gyűlésen az iskolaszék úgy határozott, hogy megkeresi az illető felekezeteket, miszerint egyáltalán kívánják-e a jelen rendelet végrehajtását, avagy hatáskörükben hitoktatóik által gyakoroltatják s ha igen mely helyen és mely időben óhajják annak keresztülvitelét?

A felügyelő hivatalos jelentése.

Réz Mihály olvasta ezután föl hivatalos jelentését hangsúlyozván, hogy a polgári iskolákat, tekintettel az ottani beteges állapotokra, nem látogatta s azokról csak a beérkezett jegyzőkönyvek alapján mondta el észrevételeit. A jelentésnek intézkedést nem igénylő részeit tudomásul vette az iskolaszék. A benne foglalt javaslatokat elfogadván, elhatározta, hogy a rendőrkapitányi hivatal megkeresi, miszerint hasson oda, hogy az iparendélylyel bíró varrónők kötelezessenek a még ténköteles korban levő varróleányok iskolába járatására.

A váraljai elemi fiúiskola I. osztályának beutorozására 280 forintot irányoztak elő s a felügyelőt utasították, hogy a butorok beszerzése iránt intézkedjék.

Az olasz-i elemi iskolához 24 drb. fűtő és tisztogató eszköz beszerzésére 57 forintot utalványoztak.

V—VI. osztályok felállítására és gazdasági ismétlő iskolák.

A kormányhatóságai közeg, a kir. tanfelügyelő és a közigazgatási bizottság többszöri sürgetésére elhatározta a községi iskolaszék, hogy az V—IV. fiú-osztályokat a jövő évben az újvárosi csoportnál felállítja; a leányiskola V—VI. osztályok felállítását, tekintettel azon szerencsés körülményre, hogy városunkban 6 polgári leányiskola is van — bizonytalan időre a város anyagi helyzetére való tekintetből el-

odázza. Az újravárosi és olasz-í fiúiskolák V—VI. osztályainál azonban megjegyezni kívánja az iskolaszék, hogy az t. i., hogy a 2 osztály vezetésére csak egy tanerő áll rendelkezésre, csak időleges dolog, a mennyiben a szaporuiathoz mérten pár év múlva a 2 osztály szétválasztásának szükségessége föltétlenül mutatkozni fog.

Még fontosabb intézkedés ennél a **gazdasági ismétlő** iskola szervezése; a szükséges tanképzett tanerők rendelkezésre állván, maga a szervezése is csak 350 frtba kerülve évenként, egy ilyen gazdasági szőlőszeti jeleggel bíró ismétlő iskola felállítását mi sem akadályozza.

Csak örömmel üdvözölheti a nagyváradi gazda közönség és szőlő birtokosság a községi iskolaszéket a fontos határozatért, mert míg egyrészt a 15—20 éves suhanczoknak hasznos foglalkozást adva, kiragadja őket a szocialismus karjaiból, addig olyan képzett vinczelléreket nevel majd az iskola Nagyvárad városának, a kik minden bizonynyal képesek és hajlandók is lesznek a parlagon heverő szőlőhegyeket ismét hires bortermő vidékké varázsolni. A gazdasági ism. iskolát csak 1901 tavaszán állítják be, egyelőre 7 órai keretben kezdetve meg benne a szakoktatást; felkérték az elnökséget, hogy a részleteket kidolgozva, azt egy közeli iskolaszéki gyűlésre terjessze be.

Egy kis vita is fejlődött a dologból a mennyiben nem tudták a jelen évre szükséges kiadásokra a fedezetet megtalálni.

Hegyesi Márton a polg. fiúiskola parallel osztályainak beszüntetése folytán rendelkezésre álló összeget nevezi meg fedezésül; de **dr. Tóth Mihály**, ebben a tanszabadság megsértését látja.

Grósz Menyhért dr. világosította fel ezután a polgári fiúiskola igazgatóját, utalván a helybeli főgymnasiumra, a hol szintén csak egy bizonyos számig eszközölnek felvételeket, s ezt épp úgy meglehet tenni a polgári fiúiskolánál is, a mely iskola szükséges ugyan, de nem annyira fontos, hogy 4 parallel osztályra berendeztessék.

Hidvám-mentesség.

A hidvám-mentesség iránti kérelmét a tanítóknak csak a mult hetekben utasította el a tanács, a határozatot megakarták felebbezni a törvényhatósághoz, de **Ragány János** a város találékony számvevője egy más módus vivendit talált, azt nevezetesen, hogy kerestessék meg újól a városi tanács, hogy a szerződés megkötésekor a hidvám-mentesség kedvezményét a tanítókra és hitoktatókra is terjessze ki. — Ebben aztán megnyugodtak.

Személyi ügyek.

Szabadságolások: Farkas Etelkának 10, Huszár Károlynak 10, Rátkay Józsefnek 5, Vaday Józsefnek 2 napi és Rézné Makay Gizellának 5 heti szabadságidőt engedélyeztek.

Nyugdíj ügyek: Tőkésné Kucsovsky Veron nyugalmazott óvónő részére nyugdíj pótlék címén 150 frtot folyósítottak. Tóth Imre nyug. tanító nyugdíj pótlék iránti kérvényét a városi tanácsnál kedvezően véleményezték.

Segélyezések. Keresztes Etel részére óvodai segély címen évi 750 frtot folyósítottak, Patak Károlyné részére havi 40 frt folyósítását tudomásul vették s részére dajka tartás címén havi 10 frtot utalványoztak. Özv. Klein Illésné segély iránti kérvényét a városi tanácsnál kedvezően véleményezték.

Korpótlékok. Biczó János, Farkas Etel, Mikusay J. és Vaday József első korpótlékát folyósították.

Választások.

Balogh Károly, Perszé Nárczis, Tóth Mária választásának közigazgatási bizottság által eszközölt jóváhagyását tudomásul vették. Polgári fiúiskolánál a Makay Vincze nyugdíjazásával megürült nyelv és történet tudományi tanszékre a pályázat meghirdetését elrendelték, Bász Jánosné és Czibere József iskola szolgák fizetését folyóvá tették.

Mellékfoglalkozások.

Mártonffy Zoltán, Felicoidesz Lajos, Csordacsics Ferenczné, Nánay András, Kovács

László és Óo Dezső mellékfoglalkozás iránti kérvényeit a közigazgatási bizottsághoz pártolólalag fölterjesztették.

Apróbb ügyek.

Materny Imre iskolalátogatásáról szóló jelentését tudomásul vették s a jelen évre az összes I. fiúosztályok látogatására fölkerítették.

Az elemi iskolai tanítók beadványát a polg. fiúiskola által beadott följelentésre vonatkozólag, a mennyiben az ügy vizsgálat alatt áll, levették a napirendről.

Az ev. ref. egyházzal kötött bérleti szerződést, — mert a városi tanács a közgyűlés által elhatározott iskolai építkezéseket levette a napirendről — egy évre meghosszabbították.

A kir. tanfelügyelő több rendbeli átiratának tudomásul vétele után a gyűlés véget ért.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR.

Jan. 27. Tiszti estély.
Jan. 28. Ev. ref. bál Várad-Velenczén.
Jan. 29. Kereskedő ifjak táncestélye.
Febr. 3. A katolikus kör táncestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 4. «Az első általános munkás betegsegélyező egyesület» táncestélye a Zöldfában.
Febr. 4. Posta-altisztek táncestélye a Sasban.
Febr. 11. Református bál a Sasban.
Febr. 17. A nőegylet kalikó bálja.
Febr. 18. A kath. legény-egylet táncestélye a Zöldfában.
Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Irtá: Fernand-Hue.

53

Franziából fordította — Ő.

— Hogy sikerült a vadászat, kérdé közben.

— Kitűnően.

— Lőtt valamit?

— Azt nem, hanem megtudtam valamit, a mit eddig nem mertem volna hinni, hogy Cornelius szereti önt és kegyed viszont szereti őt.

— Uram!

— Igen kisasszony; és hozzá tehetem, hogy ez a fél vad ember igen különös módon teszi vallomásait.

— Tehát hallgatózott?

— Ez volt az egyedüli mód, hogy rég táplált gyanumról bizonyosságot szerezzek. Ön szereti ezt az embert, engem pedig, mikor szerlemlről beszéltem, viszautasított. Mindegy, azért tudja meg, hogy én még most is szeretem, sőt talán még jobban, mint valaha.

— Gyávaság öntől, hogy tolkodásával kihasználja egyedüllétemet.

— Hát a szép búr nem volt tolkodó?

— Ha hallgatózott, tudhatná, hogy neki is hallgatást parancsoltam.

— Gyermekek néz engem, kisasszony? Könnyű akkor csendet parancsolni, ha már elmondtuk azt, a mit akartunk.

— Elég volt, távozzék!

— Addig nem, megyek el mig meg nem hallgat. Már mondtam önnek, hogy szeretem és csak azért követem mindenüvé. Nos, én nem olyan ember vagyok, a ki egy ilyen vetélytárs előtt megadja magát. Még ma határozott választ akarok, hogy engem szeret-e, vagy azt a kalandort! Utóvégre is ön holnap elutazik és soha sem látja többet azt az embert, el fogja felejteni. Akar-e feleségem lenni, megengedi-e, hogy nagybátyjától a kezét megkérjem?

— Az első kérdésre nincs kedvem felelni, a másakra határozott nem-et mondom. Soha sem leszek a felesége!

— Ez az utolsó szava?

— Utolsó!

— Gondolja meg!

— Meggondoltam.

— Meglátjuk! Magamat ajánlom?

Gyorsan eltávozott a tábor irányában. Margit ott marad s haragjában csaknem sirvafta kadt.

— Szólok nagybátyámnak, gondolá, 6 talán megszabadíthat ettől az embertől.

Néhány percz múlva Cornelius és György megérkeztek egy fiatal antilopot hozva magukkal. Mindhárman hazafelé indultak.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Az elhunyt író temetése.

Budapest, jan. 25. (Saját tud. táv.) **Ma** d. u. temették el nagy részvét mellett **Tábori Róbert** német, a korán elhunyt írónt. A halott beszentelése után **Zempléni Gyula** mondott a halott fölött bucsuztatót.

A német császárné gyásza.

Berlin, jan. 26. A német császárné anyja, **Frigyes Schleswig-Holschtein-i herceg özvegye ma meghalt.**

Magyar szén Ausztriában.

Budapest, január 25. (Saját tud. táv.) A kiütött bányász-sztrájk következtében az osztrák vasutak szén dolgában szűkölködnek. Hogy a forgalom meg ne akadjon, **Hegedüs Sándor** miniszter kivételes engedélyével Ausztriába a M. Á. V. fölsőlegéből több vonat szemet visznek.

Amerika politikája.

Now-York, január 24. **Bryan** Stamfordban (Connecticut) beszédet mondott, a melyben azt fejtegette, hogy ha Amerikában életbeléptetik az aranyvalutát, akkor minden Európában előforduló változás befolyást gyakorol majd az országára. Ha már ma is olyan nagy nyugtalaniságot okoz, hogy az angolok harcban állanak a burokkal, a kik függetlenségükért küzdenek, micsoda következménye volna még annak, ha Angliának vele egyenrangú nemzettel kellene mérkőznie.

A sztrájk.

Brüx, január 25. Az éjszaka nyugodtan telt el. A mai reggeli leszálláskor 5646 munkás közül 1361 állott munkába. A Germania, Jupiter és Venus-mélyakna nevű aknában dolgozhatnak, a többi aknában szünetel a munka. (M. T. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A zabos búkköny természetéről.

A zabos búkköny tudvalevőleg egyike a legkitűnőbb zöldtakarmányoknak, egyrészt mert jól elkészített és kellőleg trágyázott talajban óriási hozamot ad, másrészt, mert olyan jó takarmányt szolgáltat akár zölden, akár szárazon, hogy az ökör a legnehezebb munkára képes, ha csupán vele lesz is etetve. Váltógazdaságban rendszeres zab után és buza előtt következik s így természetesen nagy hozamot és utána jó buzatermést a talaj csak az esetben adhat, ha a föld kellőleg elmunkálva s igen jól megtrágyázva lesz. Kat. holdanként legalább 200 m/m. istálló trágyát kell adnunk össze s azt még a fagy beálta előtt lehetőleg mélyen kell alászántanunk. Tavasszal adjunk 130 kg. szuperfoszfátot s ha azt középnyelven alászántottuk, vesünk bele zabosbúkkönyt s bizonyosak lehetünk, hogy nemcsak a zabosbúkkönyből, de az utána következő buzából is kitűnő termésünk lesz.

Olaszország hordóborkivitele. Olaszország hordóborkivitelének mennyisége az 1899. év január—november hónapjaiban 2,114.156 hektoliter volt, mely mennyiség az 1898. év ugyanazon hónapjaiban kivitt 2,182.864 hekto-

literrel szemben 68.708 hektoliternyi csökkenést mutat. Az Olaszországból az 1899. év január — november hónapjaiban kiszállított bor értéke 57.321.808 lirát tett, vagyis 1.796.426 lirával kevesebbet, mint az 1898. év ugyanazon időszakában. Az Olaszországból a monarchiába behozott hordóbor mennyisége — az olasz hivatalos áruforgalmi statisztikai kimutatás szerint — az 1899. év január — november hónapjaiban 1.066.609 hektolitert tett, vagyis 49.954 hektoliterrel kevesebbet, mint az 1898. év ugyanazon hónapjaiban.

Az istállótrágya nitrogénjének megkötése. Tudvalevőleg az istállótrágyának nagymennyiségű értékes része megy veszendőbe addig, míg az alászántatik. Ilyen veszteségeket már az istállóban is szenved a trágya, ha csak nem gondoskodunk az elszálló ammóniak megkötéséről. Ezt pedig igen olcsón és egyszerűen megcselekedhetjük azáltal, ha úgy az istállóban a hídásra, mint a kiganajozás után a trágyatelepre szuperfoszfátgipszet hintünk ki, amely egyrészt a trágya nitrogénjét megköti, másrészt pedig a trágya foszforsav tartalmát fokozza. Egy számos marhára vagyis egy ökör illetve ló alá ki kell hinteni az istállóban 0.15—0.2 kgot s ugyanannyit a trágyadombra. Kerül pedig ez naponta állatonként $\frac{1}{3}$ — $\frac{3}{4}$ krajczárba, a trágya értéke pedig legalább kétszer ennyivel növekedik.

SZERKESZTOI POSTA.

K. U. (Helyben.) Önnek hiába csinálják a megyei község-névtárt már látjuk, mert nem tudja használni. Herresd, vagy Herlesd pld. nem telepathikus rémtörténethez illik a la Ponson du Terrail, Feval, Sui vagy Bornet, hanem vidám sikkes kis történethez francia esprit-vel. Ahoz a telepathikus esudához „Bragyet“ község neve illenék leginkább, vagy „Segyestel.“ Különbben üdvözlét! Okuljon, míg nem késő!

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 25.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	— — — — —	374.70
Magyar hitel	— — — — —	873.—
Allamvasut	— — — — —	321.50
Rimamurányi	— — — — —	334.—
Magyar jelzalog	— — — — —	228.25
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Határidők.

Budapest, január 25.

Buza októberre	— — — — —	7.82
Buza áprilisra	— — — — —	7.71
Uj tengeri	— — — — —	5.—
Rozs okt.	— — — — —	6.41
Zab okt.	— — — — —	5.07
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. január 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	99.50
Magyar koronajárdék	— — — — —	95.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban $\frac{4}{100}$ %	— — — — —	100.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben $\frac{2}{100}$ %	— — — — —	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	94.25
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	99.75
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	95.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	162.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	140.25
Osztrák járdék papirban	— — — — —	99.50
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	99.30
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	98.75
Osztrák korona járdék	— — — — —	98.50
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	188.75
Osztrák magyar bankrészvény	— — — — —	18.45
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	749.—
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	752.—
Párisi vista	— — — — —	96.20
20 frankos arany (Napoleond'or)	— — — — —	19.20
Németbirodalmi márka	— — — — —	118.10
London vista	— — — — —	242.20
20 márkás arany	— — — — —	23.60

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Alkalmi vétel!

A t. cz. közönség tudomására hozom, hogy a helybeli piacon Zöldfa-utczán, a Grósz M. Menyhért-féle **csódtömeget** megvettem és azt saját czégem alatt eladásra hozom.

Raktáron vannak gyönyörű **ruhaszövetek és selymek, diszkellékek és bársonyok, vásznak, schiffonok, szőnyegek és függönyök, női- és férfi fehérneműk, zsebkendők, harisnyák, stb.**

Női felöltőkben nagy raktár.

A felsorolt árucikkek szigoruan szolid, olcsó szabott árak mellett kaphatók.

Számos látogatásért esedez

kiváló tisztelettel

LEITNER MÁRTON.

Legtiszább
Legjobb
Legolcsóbb

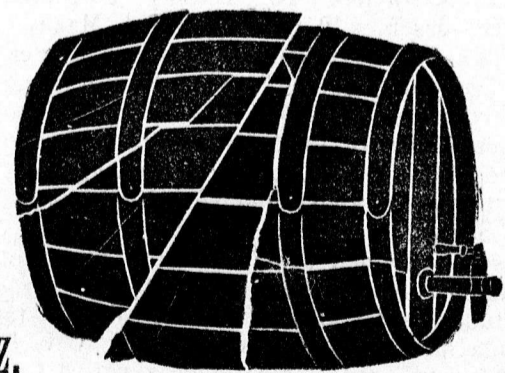
BOROK

Magyar
Hamisítatlan
Hegyi

CZEGLEDY SÁNDORNAL

„Zöldfa“-szálloda, Nagyvárad.

Kényelmes szobák, modern étterem, kávéház.

56 literen felül adónélkül.

Olcsó árak!

56 literen felül adónélkül.

ÁR J E G Y Z É K:

Saját termésű hegyi ujbór literje kicsinyben	— frt 36 kr.	nagyban	— frt 32 kr.
1885. Nagyváradai fehér	— frt 40 kr.	—	— frt 36 kr.
1886. Érmelléki fehér	— frt 50 kr.	—	— frt 46 kr.
1886. Erdélyi fehér	— frt 40 kr.	—	— frt 32 kr.
1885. Ménesi veres	— frt 60 kr.	$\frac{7}{10}$ palack	— frt 50 kr.
1886. Sashegyi veres	— frt 50 kr.	—	— frt 40 kr.
1885. Diószegi bakar	1 frt — kr.	—	— frt 80 kr.
1886. Erdélyi rizling	1 frt — kr.	—	— frt 80 kr.
1880. Szomorodni	2 frt — kr.	—	— frt 50 kr.

Lakodalmak alkalmával

és azonkívül

bar **bottek** és társasbédék,
a legfényesebb kiállításban úgy a „Zöldfa“-szállodában, mint magánlakásokon jutányos árban elvállaltatnak.

Allandó előfizetők étkezésre elfogadtatna **szőlővesszők** kaphatók